

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ผลกระทบทางสังคมของการอพยพประชาชน เนื่องจากการขยาย
เหมืองลิกไนต์แม่เมาะ สำหรับโรงไฟฟ้าเครื่องที่ 8 และ 9
อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

ชื่อผู้เขียน นางสาวแสงอรุณ เจริญจันทร์แดง

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.ชูเกียรติ ลีสุวรรณ	ประธานกรรมการ
ศ.ดร.มนัส สุวรรณ	กรรมการ
อาจารย์เอนก นาคะบุตร	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาผลกระทบทางสังคมของการอพยพประชาชนเนื่องจากการขยายเหมืองลิกไนต์แม่เมาะ สำหรับโรงไฟฟ้าเครื่องที่ 8 และ 9 อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ผู้ศึกษาตั้งวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบทางสังคมของชุมชนหลังการอพยพ 2) เพื่อวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องผลกระทบทางสังคมในการเตรียมการเพื่อรองรับชุมชนที่ต้องอพยพของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต และ 3) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมของชุมชนเปรียบเทียบกับแนวความคิดเรื่องผลกระทบทางสังคมในการเตรียมการเพื่อรองรับการอพยพราษฎรของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตพื้นที่ทำการศึกษาคือ ชุมชนแม่ะหลวง บ้านท่าปะตุน-นาแหม ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ประชากรโดยรวมที่ถูกอพยพ 1,500 ครัวเรือน วิธีการวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีผสมผสานกันได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต การจัดกลุ่มสนทนา เพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำการแยกแยะเงื่อนไขของข้อมูลเพื่ออธิบายสาเหตุความสัมพันธ์รวมทั้งเป็นการอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา และใช้ข้อมูลทางสถิติที่ทำการหาค่าร้อยละและแผนภูมิชุมชนเป็นข้อมูลเสริมที่จะช่วยอธิบายปรากฏการณ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลของการศึกษาพบว่า ชุมชนเกาะหลวงได้รับการอพยพจากการขยายเหมืองฯ ของ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ทำให้คนในชุมชนได้รับผลกระทบทางสังคมด้านลบเนื่องจากการไฟฟ้าฝ่าย- ผลิต เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการอพยพชุมชนมิได้คำนึงถึงผลกระทบทางสังคมที่ชุมชนจะได้รับ ดังนั้นการเตรียมการอพยพจึงมิได้มีการศึกษาถึงวิถีชีวิตชุมชน ความสัมพันธ์ทางสังคมและ วัฒนธรรมของชุมชน จากการศึกษาเพื่อเตรียมการทำให้มิได้มีการคาดการณ์ เรื่องผลกระทบทางสังคมที่ชุมชนจะได้รับจนส่งผลให้ชุมชนเกาะหลวงใหม่ได้รับผลกระทบทาง สังคมและส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและการเปลี่ยนแปลงปัจเจกบุคคลและ ครอบครัว การย้ายชุมชนมาอยู่ที่ใหม่ในด้านการจัดการชุมชนนั้นชุมชนเกาะหลวงได้รับผลกระทบ เรื่องความขัดแย้งที่เนื่องมาจากการจัดการชุมชนที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคนในท้องถิ่นเดิม กับผู้ที่มาอยู่ใหม่ ผลกระทบทางสังคมด้านลบที่ชุมชนได้รับทำให้ชุมชนเกาะหลวงกลายเป็นชุมชน ที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมที่เปราะบางและต้องใช้เวลาอันยาวนานในการพยายามที่จะทำให้ความ สัมพันธ์ทางสังคมดีขึ้นเพื่อให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งภายใต้บริบทที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเกิด ความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี

Thesis Title   Social Impact of Population Resettlement following the
Mae Moh Lignite Mine Extension for Electric
Generating Plant Units 8 and 9 , Mae Moh District,
Lampang Province.

Author   Miss Sangaron Charanchandang

M.A.   Man and Environment Management

Examining Committee

Assoc. Prof. Dr. Chukiat Leesuwana   Chairman

Prof. Dr. Manat Suwan   Member

Lecturer Anek Nakabuttra   Member

Abstract

The purposes of this study were 1) to examine the social impact, following resettlement of the affected community; 2) to analyze the Electricity Generating Authority of Thailand's (EGAT) social impact analysis in its preparations for the resettlement scheme; and 3) to compare EGAT's social impact analysis with that established by the conceptual framework. The study area was the Moh Louang community, Ban Thapratun-Nakaem, Mae Moh District, Lampang Province, a migrant population comprising 1,500 households.

This study, essentially of a qualitative nature, relied on interviews, observations, focus group discussions to obtain crucial information for classification, correlation and analysis. On this basis and through these means, events encountered during field study were analysed and interpreted.

Furthermore, quantitative data and statistical analysis were also used to supplement the qualitative approach.

This study found that EGAT's expansion plans resulted in a relocation of the Moh Luang community and had a negative impact on its members. The Authority did not give due regard to and concern for the potential social impact of its expansion. Relocation/ resettlement plans did not take into consideration community ways of life, social and cultural bonds, etc. As a result, the community's physical and natural environment management patterns were drastically altered, sending shock waves through the existing demographic structure and, in some cases, causing conflicts to arise between newcomers and the older inhabitants.

Thus, the community was relocated, villagers came to settle under resentment from the older inhabitants, resulting in fragile social relationships. It will certainly be a time-consuming process, given the rather unfavorable social context, for the previous social harmony to be restored to the community.

This unfortunate situation came about despite the fact that EGAT had, in the past, undertaken a number of relocation and resettlement schemes, gaining considerable technical know-how and experience. A lack of serious concern for carefully planned social impact analysis on the part of EGAT seems to be the best explanation for the resulting social conflicts and fragility in the case of the Moh Luang community.